

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Iudicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

100 Legibus sese subijcere ijsq[ue] parere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

Plat.

semen seditionis & inobedientiae) si sit inco-
 derata, gignat. In pugna Leuctrica cum Lacedae-
 moniorum multi fugissent, ijque legibus prece-
 dare deberent, Ephori, reputantes ciuitate
 ris desertam egere militibus, cupiebant eam
 nominiam militibus remittere, simulque ser-
 re leges. Deligunt igitur Agesilaum nouarum
 gum conditorem. Is prodiens in suggestum
 inquit, *alias leges haudquaquam laturus sum, neque
 enim his, quas habetis, aut additurus sum aliquam
 aut detracturus, neque quicquam omnium mutaturus.
 Sed mihi rectum videtur, ut leges, quas ab
 tis à die crastino robur habeant & auctoritas.*
 Eo commento simul & praesenti ciuitatis respo-
 sitati consuluit, & periculosum mutandarum
 gum exemplum à Rep. exclusit, vno solam
 legibus abrogatis.

SIGNVM C.

Legibus ob-
temperare.LEGIBVS SE SVBIIICERE
usq; parere.

1. **A**gyptiorum Reges nil agebant pro
 affectibus, sed omnia iuxta legum dicta
 existimantes parendo legibus se beatos. Fortis
 vfi erga subditos iustitia, omnium benevolentiam
 aded affecuti sunt, vt non solum sacerdotibus
 singulis Aegyptijs maior Regis, quam vniuersi
 filiorum, aut aliorum Principum salutaris
 cura. *Diod. lib. 1. c. 6.*
2. *Augustus Caesar* filiam & neptem ob probri-
 tiam prostitutam in insulam relegauit. *(Suet. Caes. 65.)*

85.) Cum lata lege, qua iudicandi de adulterijs forma statuebatur, apud eum adolescens perpetrati cum Iulia filia adulterij accusaretur, indignationis dolorisq; magnitudine compulsus, manu sua cædere adolescentem cœpit. Cumque is contra exclamaret, violari ab Augusto legem, quam de adulterijs sanxerat, repente eius ira cœdit, adolescentemque dimisit: atque eo die præ dolore cibo abstinuit, adeò grauius à se erratum duxit, cum legem, quam condiderat, ipse violasset. Nam quanquam legibus præfesset æquum tamen ducebat, non minus se quam alios legibus parere. *Fulg. lib. 4. c. 1.*

3. *Carolus Magnus* gladij capulo, cui insignia sua insculpta erant, Edicta sua mandataque signabat: eiusdem enim esse dicebat, & confirmare, & defendere leges. *Ægidius Corrozetus de dictis memor.*

4. *Charondas* Thuriorum Legislatores, cum in agrum exiisset gladio accinctus, propter latronum incursationes, atque in regressu suo, conuocata forte concione, tumultus excitari, misceriq; plebem & agitari variè per facinorosos & seditiosos viros audisset, immemor gladij ad latus pendentis, properat in concionem. At cum legem à se caurum capitalemq; iudicatum esset, ne qua quis causa in concionem cum armis (armatus) prodiret, quidam ex æmulis repente inelamarunt: Leges, quas condidisti, nobisq; composuisti, *Charonda*, primus præuaricari adortus es. Minime *hercle*, inquit, quin sarciam, seu ratam faciam. Cœsumque stricto gladio sibi met, conspicientibus omnibus, iugulum aperuit, (seipsum gladio intremis) cum imprudentia quadam contra legem,

⊙ ⊙

à se

Vide de
Muneribus,
& de Ac-
ceptione
personarum.

à se latam, gladio accinctus in concionem veni-
 sot. *Diod. lib. 12. Val. lib. 6. c. 5.*

Iuuenal. Sat. 8.

Respice quid moneant leges, quid Curia ma-
det.

5. Quia *Diocles* Syracusis etiam legem tulit,
 ne cui cum armis in forum & concionem pro-
 re liceret; & quadam die nuntiatum esset, *Diocles*
 in agrum irrupisse, gladio accinctus, obuium pro-
 perabat. Tum repente seditione & tumultu
 forum excitato, conuersus imprudenter, vocatus
 accinctus ense, procurrat in forum, ibique cum
 quidam clamaret, quod leges ipse suas transgre-
 di atque antiquare cœpisset, ad inculantem con-
 uersus magna voce respondit, minime herede
 quin eas sanciam. Eo dicto, gladium stringens,
 bimet per iugulum adegit. *Diod. Sic. lib. 11.*

6. *Agessilaus* Rex cum haberet apud se *Xenopho-*
 tem illum sapientem, eumque plurimum facerem
 iussit ut filios suos accerseret Lacedæmonie,
 cendos artem omnium pulcherrimam, imper-
 re, & parere imperio. Athenis florebat omnium
 liberalium disciplinarum genus; sed hanc
 ris omnibus præstantiorem existimabatur
 melius disci, quam apud Lacedæmonios, vnde
 verbis disputabatur de bene administranda
 sed ciuium moribus, honestissimæ rei exemplum
 exprimebatur, (iuuenes instituebantur, *Soc-*
 indicans, eos non esse gerendo Magistratum
 neos, qui legibus ac Magistratum uel cirent
 qui.

Nequaquam se sibi Principatū, sed cum
 cum socijs & amicis Reip. gerere dicebat, *Ag-*
 cans ita demum, qui potitur imperio, verum

timeque imperare, cum & ipse paret imperio legum, & eorum, qui in Rep. Magistratu funguntur. *Plut.*

7. Cyrus dicebat neminem debere suscipere Principatum, nisi esset melior his, in quos susciperet imperium. Sensit hoc esse Principis munus, ut alijs prospiciat, & publicis commodis consulat. Id autem fieri nequaquam potest, nisi ab eo, qui sapientia, vigilantia, animiq; integritate cæteris antecellit. *Idem.* Idem dicere solebat, Principem non debere inferiorem esse, intelligendo quæ opus sunt cæteris; neque gerendo quæ tempus exoptulat. *Idem, & Xenoph. in 7. Padiæ Cyri.* Tyrannorum est contemnere leges. Sic *Tarquinius Superbus* raro progredi solebat, ut ius diceret, imò negotia publica & maioris momenti domi, pauca in foro tractabat; lites verò & controversias nõ ex iure, sed suapte libidine dirimebat. *Dion Halic. 4. Antiq. Rom. Caligula* leges aperte proculcabat, & omnia sibi, & in omnes licere dicebat. *Suet. c. 29.* Sed rectè *Plin. Paneg. Non est Princeps supra leges, sed leges supra.* Hinc quoties nouus Rex in Israël renuntiabatur, illicò ipsi vna cū regni insignibus, etiã liber legis tradebatur, ut hoc ritu commonefieret, potentiã sibi cõcreditam sapientia & pietate moderandam esse. *Deut. 17. 18. 2. Reg. 11. 12.*

M. Aurelius Imp. scribit ad vxorem: Leges, cum iuga sunt, sub quibus mali arant; tum alæ, quibus boni volitant; & libero cælo fruuntur.

Antiochus 3. Asia Rex scripserat omnibus sui regni ciuitatibus, ut si quid per litteras iuberet fieri quod aduersaretur legibus, ne curarent, *Vide de perinde quasi ipso nescio scriptum esset. Princi-*

pes enim legum defensores, non oppugnatores esse debent. *Plur. Fulg. lib. 6. c. 5.*

Tamdiu vigent Resp. quamdiu leges in his natione dominatum obtinent, & obseruantur. *His Spartæ* Timoris templum iuxta Ephorum locatum tribunal fuit, vt ijs, qui legibus non parerent, poenæ metus iniiceretur, (*Alex. ab Alex. lib. 2. c. 4.*) Et quia Lacedæmonij non tam de legibus fuerunt solliciti, quàm de earundem obseruatia, Legatus Atheniensis, cum domum reuerentis Spartæ, interrogaretur à Senatu, quomodo Spartanum Remp. suam administrarent, funem, cuius gladium secum in Curiam attulit, & ijs monentis, in his positam esse salutem ciuitatis, habebat, Reges Spartanorum esse, dixit. Reges Lacedæmonij rem delinquendi potestatem sibi, quam præteritis hominibus relictam existimabant. *His pace.*

Atheniensi in Rep. Democratia idcirco progressus habuisse felices putatur: quia leges religiofissimè obseruauit. (*Pausan. in Mel. lib. 2. c. 1.*) Legum vsus non in eo consistit, vt bene illæ obseruentur, sed vt his positis pareatur, & melius non esse, prorsus leges, quàm legibus non temperare. (*Arist. 3. Pol. c. 8.*) Hinc laudatur *Theodosius Imp.* qui dignam vocem esse imperatoris dixit: *Legibus obligatum esse se profiteri.*

Vide Signum 93.

Zaleucus Locrensiū legislator sibi unicum, alterum filio iussit erui, cum in sedem deprehensus esset, quod lex vtroque orbantur iuberet. *Val. lib. 6. c. 5. Cic. 2. de leg. lib. 2. var.* Par enim est eum, qui leges facit, potestatem legibus obtemperare. *Paul. lib. 4. sententiarum. Theod. & Valentin. libere profitentur.*

maiestatis reuerentia non dedignari, sibi cum
 priuatis ius esse commune. (*l. fin. C. Theod. de Ap-
 pell.*) Et: Digna vox, inquit, maiestate regnan-
 tis legibus alligatum se Principem profiteri. (*l.
 digna, Cod. de leg.*) Dio Cass. vt & S. Ambr.
epist. 32. ad Valentin. scribit: Quod præscripsisti
 alijs, præscripsisti & tibi: leges enim Imperator
 fert, quas primùm ipse custodiat.

Manlius Torquatus supplicio filiũ affecit, quòd
 contra imperium hostem depugnasset. (*Liu. lib.
 8.*) *Iunius Brutus* duos adolescentes filios proditi-
 onis conuictos, virgis cæsos, securi percuti ius-
 sit. *Val. lib. 2.*

Cùm *Philippo II. Regi Catholico* iudicium
 dictatum esset coram Parlamento Geldriæ, ini-
 biq;e caussa Rex cecidisset, atq; nullus esset, qui
 sententiam exequeretur, ipsemet certos nomi-
 nauit, qui sententiã ocysimè exequerentur, nec
 quieuit dum pars victrix potiretur, qua de re dis-
 ceptabatur. (*Guicciard. in descrip. Belg.*)

In Gallia ideo instituta sunt Parlamenta, vt o-
 mnes eius regni incolæ, potissimum nobiles, ius
 suum legitimis modis, etiam contra Reges per-
 sequantur. Et sæpe vsu venit, vt in rebus maximi
 momentĩ Rex caussa cadat, & contra eum iudice-
 tur, vt è multis accidit *Carolo IX. Anno 1563.*
 contra Clerum.

Archidamus Zeuxidami filius, roganti quinam
 essent Spartanz ciuitatis Præfecti? Leges, inquit,
 & legitimi Magistratus, indicans supremam au-
 thoritatem esse legibus deferendam, nec Magi-
 stratu fas esse quidquam contra leges publicas
 tentare. (*Plut. in Lacon.*) At *Solon* percuncta-
 tus, quo pacto salua esse posset Resp.? respondit:

Si ciues Magistratui obediant, Magistratus autem legibus. (*Stob. ser. 41.*) Vt enim Magistratui leges (*ait Cic. 3. de leg.*) ita populo prae sunt Magistratus; vereque dici potest, Magistratum, legem esse loquentem; legem autem, mutum Magistratum.

Quae ciuitates sine consensu sui Principis sint facere leges, viderint Iureconsulti.

